

HORIZONTI

EKOLOŠKI INFORMATOR • GODINA XI • BROJ 42. • SUBOTICA, OKTOBAR 2016. • BESPLATAN PRIMERAK

HORIZONTI

Ekološko udruženje građana HORIZONTI je od osnivanja 1999. godine počelo sa štampanjem istoimenog ekološkog informatora u cilju pospešivanja komunikacije i protoka informacija, pre svega između ekoloških organizacija i predstavnika lokalne vlasti, ali i uopšte informisanja građana o najznačajnijim temama iz oblasti zaštite životne sredine. U međuvremenu je prerastao u gradski informator i rađen je kroz različite projekte drugih organizacija i institucija. Ovaj, 42. broj ekološkog informatora HORIZONTI je izdat od strane Regionalnog Arhus centra Otvorenog univerziteta Subotica u saradnji sa Udruženjem TERRA'S.

GRAD SUBOTICA

Napomena: Stavovi izrečeni u ovom časopisu pripadaju isključivo autoru i njegovim saradnicima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OEBS-a u Srbiji.

DOĐITE, POZOVITE, PIŠITE,
INFORMIŠITE SE!

Radnim danima od 10 do 14 časova
Trg cara Jovana Nenada 15, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024-554-600/ lokal 123 ili 127

Elektronska verzija informatora se nalazi na Internet stranama:
www.terras.org.rs www.aarhusu.rs i www.subotica.rs

Izdavač:
Otvoreni univerzitet Subotica d.o.o.
Regionalni Arhus centar Subotica

Urednik izdanja i autor tekstova:
Snježana Mitrović, diplomirani žurnalista

Saradnici: Barbara Sudarević

Prevod: Čila Nemet

Tehnička priprema i dizajn: Comma

Štampa: Grid studio

Tiraž: 800

ZNAČAJ INFORMISANJA I UČEŠĆA GRAĐANA U ODLUČIVANJU ZA UNAPREĐIVANJE ŽIVOTNE SREDINE

Srbija ima sve bolji zakonski okvir u oblasti životne sredine, ali problem predstavlja primena tih akata u praksi. Javnost je nedovoljno informisana i uključena u procese donošenja odluka koji se tiču zaštite životne sredine, pa, na osnovu toga, nedostaje i njihovo aktivnije učešće u procesima kreiranja javnih politika. Osim građana, ni predstavnici lokalnih samouprava, prvenstveno mesnih zajednica, nisu svesni svojih obaveza koje proističu iz usvojenih akata, tako da se ne odazivaju na javne rasprave niti uspostavljaju kontakt sa građanima. Svi reaguju na posledicu, a ne na uzrok.

Stoga Udruženje TERRA'S u saradnji sa Regionalnim Arhus centrom Subotica, u kontinuitetu radi na uspostavljanju sva tri, a posebno prva dva stuba Arhuske konvencije: pravo na informisanje i učešće u odlučivanju. Ovoga puta preko projekta "Značaj informisanja i učešća građana u odlučivanju za unapređivanje životne sredine" koji je podržan od strane Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam, graditeljstvo i životnu sredinu, Grada Subotice i OEBS, Misija u Srbiji.

Projektom, koji traje od septembra do novembra 2016. godine, obezbediće se podizanje ekološke svesti kroz bolje informisanje različitih ciljnih grupa održavanjem radionica skupova, izdavaštvom, preko medija i interneta. Projekat je akcentiran i na podsticanje mladih advokata i pravnika da se bave predmetima iz ove oblasti za koju im treba obuka.

Sadržaj:

- 3 | U SRBIJI SE RETKO REŠAVAJU EKOLOŠKI SPOROVI
- 4 | PROTEST – ZA DRUŠTVENI UGLED EKOLOŠKIH AKTIVISTA, A NE PROGON
- 6 | EKO ČAS ZA SREDNJOŠKOLCE
- 6–7 | OTPAD JE BRIGA SVIH NAS

U SRBIJI SE RETKO REŠAVAJU EKOLOŠKI SPOROVI

U organizaciji Udruženja TERRA'S i Regionalnog Arhus centra Otvorenog univerziteta Subotica, u sredu, 19. oktobra 2016. godine, održan je seminar u okviru projekta "Značaj informisanja i učešća građana u odlučivanju za unapređivanje životne sredine" podržanog od strane Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Pokrajinskog sekretarijata za životnu sredinu, Grada Subotice i OEBS, Misija u Srbiji.

Na seminaru su pozvani mladi advokati, članovi Advokatske komore Vojvodina – podružnica Subotica i studenti budući pravници, da bi se obučili, posebno u vezi sa trećim stubom Zakona o Arhuskoj konvenciji: pravo na pravnu zaštitu po pitanjima zaštite životne sredine. Evidentan je manjak obučenog kadra u Srbiji iz ove tematike, te je cilj bio da se informišu, a time i zainteresuju advokati i pravnici ili oni koji se školuju za ovaj poziv, da se bave i uhvate u koštac sa predmetima iz ove oblasti.

Osim upoznavanja sa osnovama Zakona o potvrđivanju Arhuske konvencije, te drugim najznačajnijim ekološkim zakonskim aktima, akcenat je dat na konkretne predmete iz prakse i izazove na koje advokati nailaze imajući u vidu da ni sudije nisu u dovoljnoj meri upoznate sa ovom tematikom. O tome je, između ostalog, govorio predavač, **Sreten Đorđević**, jedan od najpoznatijih advokata koji se bavi zaštitom životne sredine u Srbiji, koji je naglasio da u našoj zemlji nema dovoljno pravnika koji se bave ili su izričito specijalizovani za oblast prava zaštite životne sredine. To stvara probleme u praksi, jer nema kadrova koji će preuzeti odgovornost za zastupanje u ekološkim sporovima.

Đorđević dodaje da je ova materija veoma osetljiva, odnosno da su ekološki sporovi veoma specifični – najčešće su to sporovi velike

FILM O ARHUSU

Seminar je započeo prikazivanjem filma o radu Udruženja TERRA'S i Arhus centra, kako bi učesnici bili upoznati o mogućnostima saradnje, posebno kod rešavanja ekoloških problema građana. Podeljeni su im priručnici iz biblioteke Arhus centra, kao što su: „Pravni instrumenti ekološke zaštite“ i „Praktikum o pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine u upravnom postupku i upravnom sporu“.

vrednosti, ali i velike materijalne razlike između stranaka u sporu, s jedne strane tu je pojedinac, a sa druge neka velika korporacija. Formalno-pravno zainteresovana javnost ima velike šanse, ali se u primeni i vladavini prava nailazi na "klizav teren". Na "vagi pravde" javnost je "lakši tas", tako da pretežu veliki zagađivači, privreda, politika i država, slikovito objašnjava advokat Đorđević, te izražava nezadovoljstvo što eko-sporovi traju dugo i nema konačnog rešenja.

Učesnike seminara je, **dr Mirjana Drenovak Ivanović**, docent na Pravnom fakultetu u Beogradu i članica pregovaračkog tima zadužena za poglavlje životne sredine i klimatske promene, upoznala sa Arhuskom konvencijom i istakla da je naša zemlja u najvećoj meri harmonizovala zakonsku regulativu sa standardima EU. Takođe, im je predočila iskustvo poverenika informacija od javnog značaja u primeni ovog dokumenta, te naglasila da su potpisnice konvencije u obavezi da aktivno informišu javnost. Postoji obaveza izrade baze podataka koje su lako dostupne javnosti, zatim nacionalnih izveštaja o stanju životne sredine, uspostavljanje katastarsa zagađivača, a u slučaju vanrednih situacija – obavezno je da se javnosti pruže sve informacije koje poseduju.

PRESKUPE EKO - PARNICE

Izlažući svoje višegodišnje iskustvo iz prakse advokat, **Sreten Đorđević**, je naveo primer spora oko naknade štete, a koji se vodio na Višem sudu u Jagodini. U pitanju je bila tužba protiv jednog rudnika, na kojem je pokazao koliki je značaj veštačenja. Naime, ovaj posao je odradio Rudarsko-geološki fakultet iz Beograda za 60 hiljada evra, a tražena naknada štete je bila niža i iznosila je 50 hiljada evra. Kad su saznali da između ovog rudnika i beogradskog fakulteta postoji višedecenijska poslovno-tehnička saradnja, zahtevalo se, i sud je prihvatio, odbijanje nalaza.

Novo nepristrasno veštačenje je uradio Građevinski fakultet iz Subotice, po znatno nižoj ceni od 4 i po hiljade evra i spor je dobijen, rekao je, **Sreten Đorđević**, te dodao da su ekološke parnice izuzetno skupe. A ako se pokreće spor sa državom, odmah je zainteresovana javnost u neravnopravnom položaju, jer država ne plaća nikakve takse, dok se pojedinac, izlaže neverovatnom trošku.

PROTEST – ZA DRUŠTVENI UGLED EKOLOŠKIH AKTIVISTA, A NE PROGON!

Preko 20 ekoloških organizacija iz cele Srbije, među kojima je i Udruženje TERRA'S sa Regionalnim Arhus centrom Subotica, odazvalo se pozivu Centra za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR) i mirnim protestom ispred zgrade Osnovnog suda u Subotici, pružili podršku, Đuri Vavrošu, predsedniku Ekološkog udruženja Hrast iz Krivaje. Protestno dešavanje je organizovano, 19. oktobra 2016. godine, na dan još jedne rasprave sudskog procesa koji se protiv Vavroša vodi skoro godinu dana zbog narušavanja ugleda preduzeća doo „Krivaja“, koje je, po njegovim rečima, uzoralo vetrozaštitni pojas u ovom naselju kod Bačke Topole.

Povod za protestno okupljanje su mnogobrojni primeri kršenja prava građana- ekoloških aktivista, uzbunjivača koji ukazuju na kršenje propisa i ljudskih prava. Prema rečima direktorice CEKOR, **Nataše Đereg**, cilj protesta je bio da se ukaže da je u Srbiji postalo uobičajeno da svi koji se žale na zagađenje ili ukazuju na propuste komentarama ili postovima, bivaju tuženi od druge strane za povredu ugleda i dodala:

- Danas smo ovde da damo podršku, **Đuri Vavrošu**, ekologu koji je digao glas protiv zagađivača, a on je samo hteo da bude bolje u životnoj sredini. U globalu smo protiv zastrašivanja ekologu uvlačenjem u sudske procese koji koštaju. Zdrava životna sredina je ustavom zagarantovana i svako ima pravo da je brani. Takođe, Zakon o Arhuskoj konvenciji kaže da svi koji se zalažu i primenjuju prava koja su po ovom dokumentu data, ne smeju biti kažnjavani, ni proganjani. Ovo je naš glas za slobodu govora o ekološkim problemima. Generalno u Srbiji imamo brojne primere da neko ako digne glas i ukazuje na ekološke probleme bivaju tuženi od strane firme, izjavila je Đeregova.

CEKOR U PISMU PODRŠKE NAVODI DA SE PROTESTUJE:

- jer je postalo uobičajeno da svi koji se žale na zagađenje ili ukazuju na propuste komentarama, postovima, bivaju tuženi od druge strane za povredu ugleda firme (primer slučajeva Dragana Pečurice i Đure Vavroša iz Bačke Topole),
- jer građani nemaju materijalnih mogućnosti i pravničkih znanja da ulaze u skupe i neizvesne sudske tužbe protiv zagađivača i/ili države, a široko pravo za pristup pravosuđu im garantuje Arhuska konvencija,
- jer je nedopustivo da ekološki aktivisti bivaju teško pretučeni na javnoj raspravi i da nakon tri godine bavljenja raznih sudova ovim slučajem, prekršajne prijave zastare, a krivične prijave budu odbačene i nikom-ništa (primer u Prijepolju, slučaj hidrocentrala na Limu),
- jer se u Srbiji nikako ne shvata da javnost i zainteresovana javnost imaju itekako interesa da budu stranke u sudskim postupcima koje se tiču životne sredine,
- jer želimo da ukažemo i to da je po konvenciji iz Arhusa koju je Srbija ratifikovala, u članu 3. stav 8, zabranjeno kažnjavanje, gonjenje ili uznemiravanje na bilo koji način zbog svojih aktivnosti osoba koje ukazuju na ekološke probleme.

Obraćajući se novinarima, **Đuro Vavroš**, je izjavio da ga ništa neće zaplašiti i da svi dokazi idu u njegovu korist, te tvrdi da nije napravio nikakvo krivično delo. Kazao je da ekološki aktivisti rade u interesu zaštite životne sredine i svih građana, a ne u interesu pojedinaca i dodao da će nastaviti do kraja, jer aktivisti postoje da bi ukazali na uzurpaciju i uništavanje životne sredine. Prema njegovim rečima, u nekoj normalnoj državi se ne bi dogodilo da ekološki aktivisti sede na sudu zbog toga što su javno izneli svoje mišljenje, dok u Srbiji niko ne reaguje. Terete ga za urušavanje ugleda preduzeća, ali je rekao da nije kriv, jer je javnosti govorio samo istinu.

Nakon protesta u zgradi Osnovnog suda u Subotici je održano novo ročište na kojem je nastavljeno sa ispitivanjem tužioca, **Ištvana Harmatija**, direktora firme "Krivaja", koji je na prošlom

SUDSKI PROCES TRAJE VEĆ GODINU DANA

Da podsetimo, zastupnik preduzeća "Krivaja", Ištvan Harmati, podneo je privatnu tužbu protiv, Đure Vavroša, zbog "narušavanja poslovnog ugleda i kreditne sposobnosti preduzeća Krivaja d.o.o." Naime, građani Krivaje posadili su 1.200 sadnica drveća kako bi se podigao vetrozaštitni pojas i za to su imali dozvolu opštine Bačka Topola. Preduzeće "Krivaja" ih je uzoralo tvrdeći da je to zemljište pod njihovom upravom. Vavroš je ceo slučaj izneo medijima i objavio na društvenim mrežama nakon čega je usledila tužba od strane preduzeća "Krivaja".

OTVORENO PISMO EKOLOŠKIM NVO EKOLOŠKI POKRET ODŽACI

Povodom protesta „Za društveni ugled ekoloških aktivista, a ne progon!“ Ekološki pokret Odžaka uputio je Otvoreno pismo ekološkim organizacijama u kojem, između ostalog, kažu da su razočarani što se samo 25 NVO odazvalo apelu Centra za ekologiju i održivi razvoj – CEKOR u pružanju podrške ekološkom aktivisti, **Đuri Vavrošu**.

U pismu se ističe, da su posebno razočarani ćutanjem Arhus centara. Umesto da oni organizuju ovakve proteste i budu na licu mesta i na taj način praktično pokažu svoje opredeljenje za ostvarivanje prava iz Arhuske konvencije, Arhus centri su se radije opredelili za ćutanje. Na protestu je bio samo Arhus centar Subotica.

U pismu je još navedeno da pored pasivnosti Arhus centara, zabrinjava i velika nezainteresovanost ekoloških NVO. Predstavnicima Ekološkog pokreta Odžaka pišu da razumeju da mnogi nisu mogli da dođu u Suboticu iz objektivnih razloga kao što je nedostatak finansijskih sredstava ili zbog radnih i porodičnih obaveza, ali ne razumeju da neko nemože da odvoji deset-petnaest minuta da napiše i prosledi poruku elektronskom poštom **Nataši Đereg** ili **Đuri Vavrošu** koji je izjavio da je jako zadovoljan podrškom koju je dobio. Međutim, predstavnici Ekološkog pokreta Odžaka smatraju da je to izuzetno malo. Kada se raspisuju konkursi za dobijanje para, na konkurse se prijavljuje i po nekoliko stotina NVO. Takav odziv bi trebao da bude i u ovakvim situacijama, navode aktivisti iz Odžaka u Otvorenom pismu smatrajući da je suština protesta i podrške **Đuri Vavrošu** taj što se on, kao i **Dragan Pečurica, Esad Kurbegović** i mnogi drugi, bore za prava svih ekoloških NVO, te eko-aktivista i građana Republike Srbije. Zato naglašavaju da ih ekološke organizacije ne smeju ostaviti na cedilu same. Oni u pismu pitaju šta bi bilo da je **Đuro Vavroš** dobio podršku u 300 ili 400 elektronskih poruka? To je nešto sasvim drugačije od navedenih 25 NVO.

Takođe, naglašavaju da oni ne prejudiciraju sudsku odluku, odnosno ne kažu unapred da li je **Đuro Vavroš** kriv ili ne, ali se zalažu da mu se pruži maksimalna pomoć u odbrani.

Novo ročište u suđenju **Đure Vavroša** zakazano je za 24. novembar, pa je to prilika da ekološke NVO isprave ono što su propustile, navodi se, između ostalog, u Otvorenom pismu Ekološkog pokreta Odžaka ekološkim udruženjima koje u celosti možete pročitati na: <http://www.epodzaci.org/arhiva-vesti/591-otvoreno-pismo-ekoloskim-nvo>.

pretresu izjavio da se oseća ugroženim i tražio prisustvo predstavnika mađarskog Konzulata, što mu je i omogućeno. Advokat odbrane, **Sreten Đorđević**, je konstatovao da privatni tužilac nije odgovorio ni na jedno pitanje koje se odnosi na poslovnost firme i kreditnu sposobnost, te izjavio:

- Ovo je bio veoma uspešan dan za odbranu Vavroša. Izneli smo dodatne dokaze koji potvrđuju našu bojazan i strah da se protiv njega vodi progon od strane privrednog subjekta. Zbog njegovog ekološkog aktivizma dokazali smo da suprotno navodima optužbe, on nije podnosio prijave koje mu se stavljaju na teret, nego je to urađeno od strane sasvim trećeg lica. Tu dokumentaciju je privatna tužba imala kod sebe, ali su je na neki način, sklanjali od suda. Na svu sreću to je danas "isplivalo na površinu", rekao je advokat odbrane Vavroša, **Sreten Đorđević**, i dodao da je najvažnije to što se zastupnik preduzeća "Krivaja", **Ištvan Harmati**, protivi svim pitanjima odbrane da odgovori ima li ova firma kreditnu sposobnost i poslovni ugled, a to je ključno, jer se upravo zbog ovoga i tereti Vavroš.

NA SLEDEĆEM ROČIŠTU – SVEDOCI ODBRANE

Nastavak suđenja je 24. novembra 2016. godine, takođe, u Osnovnom sudu u Subotici. Prema rečima advokata, **Sretna Đorđevića**, tada će biti pozvani svedoci odbrane koji će izneti svoja neposredna saznanja da, **Đuro Vavroš**, nikada nije pokušavao da naruši ničiji poslovni ugleda. On je, kaže advokat Đorđević, autentičan ekolog i borac za životnu sredinu kakvih je malo, a treba da ih je više. Izgleda da zagađivačima u Srbiji smetaju zaštitari i na sve načine ih onemogućavaju u njihovom aktivizmu, pa i krivičnim gonjenjem, zaključio je Đorđević.

EKO-ČAS ZA SREDNJOŠKOLCE

- Da više obratimo pažnje na okolinu....
- Treba da preuzmemo odgovornost i shvatimo da naše malo, puno znači životnom okruženju....
- Da ne zagađujemo životnu sredinu....

Ovo su odgovori srednjoškolaca nakon održanog eko – časa o Arhuskoj konvenciji. Naime, u ponedjeljak, 26. septembra, Udruženje TERRA'S i Regionalni Arhus centra Subotica na Otvorenom univerzitetu organizovali su eko-čas o Arhuskoj konvenciji za učeničke Srednje ekonomske škole „Bosa Milićević“. Primarni cilj edukacije jeste da srednjoškolci saznaju da postoji jedan ovakav dokument.

Nakon prikazivanja filma o petogodišnjem radu subotičkog Arhus centra, rukovodilac, **Snježana Mitrović**, ih je informisala o najznačajnijim problemima koje su uspjeli da reše, a jedan od njih je usmeravanje sanacije Paličkog jezera na pravi put. Izrazila je želju da sa ovog časa zapamte da su oni veoma važni u lancu odlučivanja i da moraju shvatiti da im država daje određena prava preko zakonske regulative, a da od njih zavisi hoće li ih iskoristiti, kako i koliko.

Prvi deo eko-časa bio je posvećen mogućnostima i značaju uključivanja građana u procese odlučivanja u oblasti životne sredine. Međutim, za to je potrebno i znanje o tome kako se ova oblast štiti kroz institucije. **Žika Reh**, sekretar Sekretarijata za poljoprivredu i životnu sredinu je istakao da je važno mladima približiti gradsku administraciju, da ona nije nikakav bauk, te da se trenutno rade projekti koji će ih za nekoliko godina i te kako doticati u smislu kvalitetnijeg življenja u gradu.

Nataša Đereg, iz Centra za ekologiju i održivi razvoj, bila je zadužena da učenicima prenese iskustva i primere iz prakse o aktivnostima za prava građana koja su ugrožena zbog zagađenja životne sredine. Istakla je da se na terenu suočavaju sa mnogim izazovima, posebno u vezi "trećeg stuba Arhuske konvencije", a to je pravo na pravnu zaštitu.

Eko – čas je jedna od aktivnosti projekta „Značaj informisanja i učešća građana u odlučivanju za unapređenje životne sredine“, odnosno o primeni Arhuske konvencije u praksi, a sledi radionica za predstavnike mesnih zajednica i mladih advokata i studenata prava. U pripremi je peta po redu publikacija "Kvalitet stanja životne sredine Severnobačkog okruga za 2015. godinu", kao i ekološki informator "Horizonti". Ono na čemu su angažovani tokom cele godine, jeste rešavanje ozbiljnih višegodišnjih ekoloških problema građana Subotice.

Projekat zajedno realizuju Udruženje TERRA'S u saradnji sa Regionalnim Arhus centrom Subotica, a podržan je od strane Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam, graditeljstvo i životnu sredinu, Grada Subotice i OEBS, Misija u Srbiji.

OTPAD JE

Udruženje TERRA'S je od juna do oktobra 2016. godine realizovalo projekat "Otpad je". Kako je projektom i predviđeno, među najvažnijim aktivnostima

Prema rečima, **Barbare Sudarević**, koja je prvi put zasnovala radni odnos zahvaljujući javnim radovima i Gradskoj upravi Subotica, najviše je posla bilo u Kelebijskoj šumi. I pored toga što je uređenje ovog dobra povereno preduzeću "Vojvodina šume" i u okviru je njihovih redovnih poslova, situacija je katastrofalna. Organizovali smo zajedno sa njima dve akcije u avgustu i septembru, a u drugoj su nam se priključili i učenici Hemijsko-tehnološke škole. Po rečima zaposlenih u ovom preduzeću, ali i stanovnika koji žive na rubu šume, otpad ostavlja ko stigne. Od nesavesnih građana, do migranata kojima je šuma i soba za spavanje i toalet. Sudeći po velikim količinama staklene ambalaže, otpad ostavlja i ugostiteljski objekti.

Nadovezujući se, **Snježana Mitrović**, rukovodilac Udruženja TERRA'S, je rekla da bi bilo još gore da JKP "Čistoća i zelenilo" nije postavilo kontejnere, ali se moraju češće prazniti. Zaposleni u preduzeću "Vojvodina šume" rade sizifov posao i pitam se kako rešiti ovaj problem? Šuma je u jadnom stanju, da mi je prosto žao. Podseća me na damu koja je nekada bila čista i uredna, a sada umorna, prljave odeće odsutno gleda u daljinu. Mišljenja sam da se moraju osmisliti i intezivirati zajedničke akcije poput ovih u kojima učestvuju udruženja, školske i druge ustanove sa komu-

ECO FENIX B TEAM – TERASOV PARTNER

Prema rečima, **Angeline Bertović**, direktorice Eco Fenix B Team doo Subotica, sa Udruženjem TERRA'S saraduju već punu deceniju, a od osnivanja 2011. godine i sa Regionalnim Arhus centrom Otvorenog univerziteta Subotica.

- Zajedno smo inicirali i realizovali niz aktivnosti na temu otpada od "Zelenih kancelarija" i "Otpad nije smeće" do "Zelenih zgrada Subotice". Naše akcije su veoma često humanitarnog karaktera, te smo pomagali obrazovnim ustanovama kao što je Škola "Žarko Zrenjanin". Sada smo se dogovorili da finansijska sredstva, koja smo obezbedili sakupljanjem sekundarnih sirovina kroz projekat "Otpad je briga svih nas", doniramo Školskom centru za vaspitanje i obrazovanje slušno oštećenih lica sa Domom učenika "Dositej Obradović" u Subotici. U pitanju je deset hiljada dinara.

BRIGA SVIH NAS

ao projekat "Otpad je briga svih nas" za koji su sredstva obezbeđena preko javnih radova na osnovu konkursa Grada Subotice. su bile akcije uređenja i čišćenja na lokacijama oko jezera Kudeljara u Bajmoku, Kelebijske šume i obala tzv. Žedničkog kanala.

nalnim i javnim preduzećima, mišljenja je, **Snježana Mitrović**, planirajući da i iduće godine TERRA'S aplicira za javne radove.

Jedan od predviđenih lokacija za čišćenje je bila okolina jezera Kudeljara u Bajmoku, koja je uređivana u julu. Međutim, zahvaljujući aktivizmu ribolovaca, ovde nije bilo puno posla, pa je odlučeno da se umesto nje, sređuje obala tzv. Žedničkog kanala. Kako kaže, **Barbara Sudarević**, TERRA'S je u oktobru sproveo dve akcije u kojima je, osim smeća, prikupljeno mnogo limenki i PET ambalaže od sokova i alkoholnih pića. Evidentno je da ribolovci ostavljaju najviše otpada, ali smo primetili i mnoštvo upotrebljenih bebi-pelena što znači da su nemarni i izletnici. Ovo je lokacija na kojoj bi trebalo nastaviti raditi, te planiramo da iduće godine, nakon zime, pokušamo sa ribarima razgovarati i edukovati ih da, ako nema korpi, svoj otpad ponesu kući. Neshvatljivo mi je kako neko može da sedi i uživa u prirodi, dok je otpad svuda oko njih, pita se Sudarevićeva.

Procena organizatora je da je ukupno u svih pet akcija prikupljeno više od pet kubika smeća, a posebne se odvajala PET ambalaža, plastika i papir, koje je otkupio Eco Fenix B Team d.o.o. Subotica, partner TERRA'S-u na projektu "Otpad je briga svih nas". Prema podacima ovog operatera, koje je saopštila, **Ljubica Bertović**, 15 - tak zaposlenih u Poljoprivrednoj stručnoj službi Subotica su za pet meseci odvojili 23 kg papira, dok je u pet akcija ukupno sakupljeno 25 kg plastike i PET-a, 10 kg limenki i 106 kg papira.

Osim akcija čišćenja i uređenja, osnovni cilj ovog projekta je bio da se prikupе podaci o količini i vrsti ambalažnog otpada koji nastaje u domaćinstvima, što je u saradnji sa Eco Fenix B Team doo Subotica sprovedeno u 15 ulaza, rekla je Bertovićeva i iznela sledeće rezultate:

- Za vreme trajanja projekta u 15 ulaza sakupljeno je 343 kg otpadne PET ambalaže, kao i 79 kg papira i kartona, a zabeleženo je i 21 kg otpadne folije koja je sakupljena. Ovo su veoma značajni podaci ako uzmemo u obzir da složeni proces recikliranja treba i mora započeti upravo pravilnim odlaganjem otpada na mestu nastanka, a to je svakako u domaćinstvima, rekla je Bertovićeva i nastavila:

- Poređenja radi, tokom prošle i 2014. godine u više od 15 ulaza prikupljeno je preko 18 tona godišnje otpadne PET ambalaže što je veoma impozantna količina i pokazatelj da stanovništvo želi i ima volju da bude deo reciklažnog procesa, a sa druge postoj i i produktivan modus koji taj proces može uspešno da okonča.

Svi ovi podaci će biti od koristi lokalnoj samoupravi, kao i komunalnim preduzećima, poput JKP „Čistoća i zelenilo“ i Regionalna deponija Subotica. Posebno imajući u vidu da je planiran završetak regionalne deponije za mart iduće godine, a vrlo malo se zna o navikama i ponašanju građana, što je važno kada se budu određivali metodi u sistemu upravljanja otpadom.

SELEKTOVANJE OTPADA U DOMAĆINSTVIMA

Jedan od projektnih zadataka je bilo da se prati količina reciklablnog otpada u domaćinstvima. Tako je za pet meseci dvočlano domaćinstvo odvojilo oko 12 kg plastike, PET ambalaže i papira. Praćenjem podataka po mesecima, može se zaključiti da je uobičajeni mesečni prosek 1,5 do 2 kg plastike i papira, jer je u jednom mesecu izmereno čak 4 kg, ali je tada rađeno krečenje i veliko spremanje stana, te je zato i veća količina. Ovo domaćinstvo je izmerilo i oko 130 kg smeća tokom pet meseci, a većinom je u pitanju otpad organskog porekla. Primetno je da je tokom letnjih meseci smeće bilo teže, jer su u tom periodu bacane kore od lubenice, dinje ili ostaci od kukuruza.

DIVLJA DEPONIJA – “RAK RANA” TAVANKUTA

Jedan od redovnijih koji prati rad Udruženja TERRA'S i Regionalnog Arhus centra Subotica je i Tomislav Mačković iz Tavankuta. Pod njegovim “budnim okom” je najčešće problem otpada, pa beleži svaki loš, ali i dobar primer pomaka u pravcu rešavanja jednog od najvećih ekoloških problema ovog subotičkog naselja.

Tako nam je javio da je u septembru u naselju Donji Tavankut saniran deo divlje seoske deponije koja se prostire na površini od pet hektara na parcelama u privatnom vlasništvu. Prema rečima predsednika saveta mesne zajednice Tavankut, Tome Vojnić Mijatova, nije čišćena sama deponija, već smeće oko nje i sa prilaznih i puteva. Tom prilikom je odnešeno oko 2000 tona raznog otpada što iznosi po proceni izvođača radova i predstavnika mesne zajednice, tek oko dvadeset procenata smeća, što nije ni blizu konačnog rešenja. Izvođačima radova je poteškoću pravilo i to što je smeće pomešano sa peskom.

Vojnić Mijatov, je istakao da je deponija veoma veliki ekološki problem zbog neprijatnog mirisa, čestih požara, zatim smeća koje vetar raznosi po naselju i okolnim parcelama, ali i zbog fekalija koje se nekontrolisano istresaju na nju. Takođe, smatra da je konačno rešavanje ove „rak rane“ Tavankuta u rukama lokalne samouprave koja je iz budžeta grada Subotice za ovu namenu izdvojila oko 2,5 miliona dinara.

ILLEGÁLIS SZEMÉTLERAKÓ – TAVANKÚT “RÁKSEBE”

A TERRA'S Egyesület és a Szabadkai Regionális Aarhus Központ munkájának egyik rendszeres követője a tavankúti Tomislav Mačković. “Éber szemű” leggyakrabban a hulladék problémájára figyelnek fel, így lejegyz minden rossz, de jó példát is ami a megoldás irányába tereli ennek a szabadkai településnek a legnagyobb környezetvédelmi problémáját.

Így jelentette nekünk, hogy szeptemberben, Alsó-Tavankút településen megtisztították a falusi illegális hulladéklerakó egy részét, mely öt hektár területen helyezkedik el, magántulajdonban levő parcellákon. Tomo Vojnić Mijatov, Tavankút Helyi Közösség tanácsának elnöke elmondása szerint, nem csak a hulladéklerakót, hanem a körülötte és az odavezető bekötőutakon található szemetet is takarították. Ennek során mintegy 200 tonna különböző hulladékot szállítottak el, ami a munka kivitelezője és a helyi közösség képviselője szerint mindössze húsz százaléka a szemétnak, ami meg sem közelíti a végleges megoldást. A munka kivitelezőinek az is gondot okozott, hogy a szemét összekeveredett a homokkal.

Vojnić Mijatov hangsúlyozta, hogy a hulladéklerakó nagyon nagy környezeti probléma kellemetlen szaga, gyakori tüzek, valamint a szemét miatt amit a szél széthord a településen és a környező parcellákon, de az ürülék miatt is amit ellenőrizetlenül öntenek oda. Emellett úgy véli, hogy Tavankút “ráksebe” végleges megoldásának kulcsa a helyi önkormányzat kezében van, mely erre a célra megközelítőleg 2,5 millió dinárt különített el Szabadka Város költségvetéséből.

ŽELIM BITI 100% ORGANIK

Ljubitelji prirode i oni koji vode računa o kvalitetu svog življenja imali su priliku da upotpune svoje znanje ako su došetali do Otvorenog univerziteta Subotica na BIOFEST. Uz slogan “Želim biti 100% organik” od 12. do 14. oktobra 2016. godine održan je 12. Međunarodni festival organskih proizvoda BIOFEST u organizaciji Udruženja TERRA'S, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i Grada Subotica. Na svečanom otvaranju se čuo i podatak da organska proizvodnja u Srbiji, uprkos svim problemima, beleži rast, te je u prošloj godini u odnosu na 2014. došlo do povećanja za 60%. Organska je zastupljena na oko 15.300 hektara, od čega je 10.000 ha u Vojvodini.

Na Biofestu su održane dve panel-diskusije. Prva je bila na temu: „Izazovi u razvoju organske proizvodnje i moguća rešenja“ na kojoj su prvi put članovi Stručnog saveta za organsku proizvodnju, imali priliku da se predstave. Opšti zaključak skupa je da se saslušaju svi činovi u lancu od “njive do trpeze” od proizvođača, prerađivača i distributera ne samo organskih proizvoda, već i semena, zaštitnih preparata i sredstava za prihranu zemljišta. Sagledati prioritete i rešavati ih što brže i u kontinuitetu, a da Savet bude spona sa ministrom koji ih je i imenovao. Na drugoj panel diskusiji su se predstavile „Žene u organskoj proizvodnji“, od stručnjaka do proizvođača i farmera.

Subotičani su mogli da se snabdeju svežim voće i povrćem, žitaricama, testeninom, kao i čajevima i začinskim biljem. Na izložbi je bilo petnaestak izlagača, među kojima i oni koji su predstavili zaštitna sredstava i organsko đubrivo.

Posebna pažnja je bila posvećena prezentaciji organske hrane. Svoje kulinarske sposobnosti su prezentovali učenici smera za proizvodnju i preradu hrane subotičke Hemijsko-tehnološke škole. Ovogodišnja manifestacija je bila sadržajna – prikazan je dokumentarni ekološki film subotičkim srednjoškolicima u cilju razvoja svesti o značaju zdravlja i zaštite životne sredine.

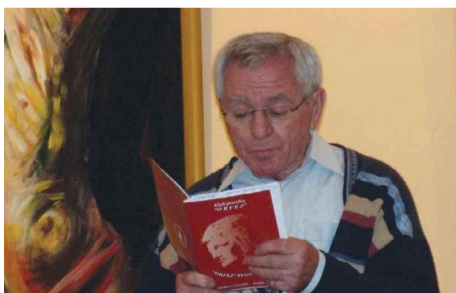

100%-BAN ORGANIKUS AKAROK LENNI

A természet kedvelőinek és azoknak akik gondot viselnek életminőségükről lehetőségük nyílt tökéletesíteni tudásukat amelyben elsétáltak a Szabadkai Szabadegyetemig a BIOFEST-re. A “100%-ban organikus akarok lenni” jelszó alatt 2016 október 12.-14.-ig tartották meg a 12. Nemzetközi Biotermék Fesztivált – BIOFEST, a TERRA'S Egyesület szervezésében, a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Minisztérium, Tartományi Mezőgazdasági, Vízgazdálkodási és Erdészeti Titkárság, valamint Szabadka Város védnöksége alatt. Az ünnepélyes megnyitón elhangzott az az adat is, miszerint Szerbiában, a problémák ellenére, növekedést jegyeztek az organikus termelés terén, így az elmúlt évben 2014-hez viszonyítva 60%-os növekedést mértek. Megközelítőleg 15.300 hektáron folyik organikus termelés, melyből 10.000 ha Vajdaságban van.

A Biofesten két panel beszélgetést tartottak. Az első: “Az organikus termelés fejlesztésének kihívásai és lehetséges megoldásai” témára, melyen először volt alkalmuk bemutatkozni az Organikus Termelés Szakértői Tanács tagjainak. Az összejövetel általános következtetése az volt, hogy meg kell hallgatni a lánc minden egyes alkotóját “a szántóföldtől az ebédlőasztalig”, nem csak az organikus termékek, hanem a magok, védőszerke és talaj tápszerek termelőit, feldolgozóit és forgalmazóit. Fel kell mérni a prioritásokat és meg kell oldani őket minél előbb és folyamatosan, a Tanács pedig legyen összekötőkapocs a miniszterrel aki kinevezte őket. A másik panel beszélgetésen bemutatkoztak a “Nők az organikus termelésben”, a szakértőtől a gyártóig és termelőig.

A szabadkaiak bevásárolhattak friss gyümölcsből és zöldségfélékből, gabonafélékből, tésztaából, valamint teából és fűszernövényekből. A kiállításon 15 kiállító vett részt, köztük olyanok is akik védőszerkeket és organikus trágyát mutattak be. Külön figyelmet szenteltek az organikus élelmiszerek bemutatásának. Kulnárís képességeiket bemutatták a Vegyészeti-Technológiai iskola élelmiszertermelési és feldolgozási szakának tanulói. Az idei rendezvény tartalmasabb volt – ökológiai dokumentumfilmet vetítettek a szabadkai középiskolásoknak annak érdekében, hogy növeljék egészségügyi és környezetvédelmi tudatosságukat.

EPSKO-EKOLOŠKA ZABELEŠKA

Pezionerski dani mogu se “trošiti” sedeći u kući ili šetajući gradom, kao Subotičanin Đorđe Suvajdžić. Njegovo oko – ekološko beleži foto-aparatom najinteresantnije detalje prirode, ali mu nije strano ni pero. Iz njegove edicije „Dva loša ubiše Miloša” izdvajamo epsko-ekološku zabelešku iz avgusta 2016. godine, dok je šetao Bajnatskim sokakom u naselju Prozivka.

SKORO ČETVRT VEKA SADILO SE I ČUPALO, UZ ČEKANJE DA IZRASTE!

S'DRUGE STRANE PROZIVKE NAM VAJNE,
OTKRIŠE SE ČETVRT – VEČNE TAJNE,
U ATARU SUBOTICE GRADA.

PO PARKOVIMA I UZ DRVOREDE,
PRI KOŠENJU POODRASLE TRAVE,
OD ČILIMSKO POMASNE ENGLEŠKE,
DO KOROVSKO LJUTE AMBROZIJSKE,
HARALO JE ČUDO NEVIDENO,
ZA GODINU PO NEKOL'KO PUTA.

GOSPODARI „ZELENILA I ČISTOĆE” GRADA,
ZA SVE VREME, SKORO FR TALJ VEKA,
BEHU VIČNI DRUGIM POSLOVIMA,
A ZA KOSIDBU ČAK NI IZ DALEKA.

KAO TAKVI PARE UTROŠIŠE
ZA NABAVKU TRIMER KOSILICA,
TE IH DAŠE NEUKIM KOSCIMA
DA ŠTO PRIJE OBAVE KOŠENJE.

KAKO BI SE KOJI TOGA POSLA LATI
HORORSKI JE NASTUP UČINIO
SVAKOM MLADOM STABLU POSAĐENOM,
DUGOVEČNI JE ŽIVOT SKRATIO
BAR ZA DVA'ES'T IL' STOTINU PUTA,
JER JE ODMAH IZNAD ZEMLJE RODNE
KASAPIO BILJKE BLAGORODNE
VIŠE PUTA PO TANANOM STRUKU,
PA JE SKORO SVAKA PRESVISNULA.

PRESRELA JE BAŠ TA SUDBA KLETA
BEZ DA JU JE SUNCE OGREJALO,
OGREJALO PRVOG NOVOG LETA.

ETO TAKO PRI KOŠENJU TRAVE
EKOSLABOUMLJEM NASTALA JE I
„USPUTNA” EKOLOŠKA ŠTETA
NEVIDENA ŠIROM BELOG SVETA.

U ODSUDNOM TRENU FALILO JE
ZNAJNA TEK TOLIKO DA SE MNOGI KAJU.

ZA BUDUĆE NEKA SAD SVI ZNAJU,
UZ PROBUĐEN IZ ZAPEČKA ZAKON,
SA PRSTOM NA ČELU, A RUKAMA NA DELU,
MLADI GORANI NAM MOGU GARANCIJA BITI,
ZA SVAKDAŠNJU SNABDEVENOST,
JOŠ SVEŽIJIM ZRAKOM.

DA NAM PALIĆ - PANONSKI BISER OSTANE!

O OVOME ŠTO ĆE SE SAD REĆI,
MOG'O BI DA BUDE I POVEĆI ZAPIS,
AL' ĆE JASNO BITI I SA MANJE REČI.

TREBA SAMO PROŠETATI LAGANIM KORAKOM,
TIM ČUVENIM BAJNATSKIM SOKAKOM,
PA SE MOŽE LAKO PROVERITI,
ŠTA TO VONJA PROZIVKINIM ZRAKOM?

TAMO BLIZU BAŠ NA PAR KORAKA,
OST'O NAM JE OTVORENI KANAL,
SA OTPADNOM VODOM I VAROŠKOM KAKOM!

TO JE MESTO GDE SE MOŽ' VIDETI,
PA I ČULOM NJUHA OSETITI,
ŠTA PREČISTAČ MORA PREČISTITI,
DA NAM PALIĆ - PANONSKI BISER OSTANE!

HORIZONTOK

ÖKOLÓGIAI INFORMÁTOR • X ÉVJÁRAT • 42. SZÁM • SZABADKA, 2016. OKTÓBER • INGYENES PÉLDÁNY

HORIZONTOK

Az 1999-ben alakult HORIZONTOK Polgárok Ökológiai Egyesülete, megalakulásától kezdve jelenteti meg az azonos nevet viselő ökológiai informátort, azzal a céllal, hogy elősegítse a kommunikációt és az információáramlást, elsősorban a környezetvédelmi szervezetek és a helyi hatóságok képviselői között, valamint, hogy a polgárok tájékozódjanak az általános környezetvédelmi témákról. Időközben városi hírlevéllel vált és más egyesületek különböző projektumainak keretében jelent meg. A HORIZONTOK Ökológiai Informátor 42. számát a Szabadkai Szabadegyetem Regionális Aarhus Központja jelentette meg a TERRA'S Egyesülettel együttműködve.

Szabadka Város

Megjegyzés: Jelen folyóiratban kinyilvánított nézetek kizárólag a szerző és munkatársai véleménye, és nem feltétlenül tükrözik a Szerbiai EBESZ Misszió hivatalos nézeteit.

LÁTOGASSONAK EL, TELEFONÁLJONAK, ÍRJONAK, TÁJÉKOZÓDJONAK!

Munkanapokon 10-14 óráig
Jovan Nenad cár tér 15, 24000 Szabadka
Telefon/fax: 024-554-600 (123-as vagy 127-es mellék)

Az Informátor elektronikus formában elérhető az alábbi Internet címeken: www.terras.org.rs www.aarhussu.rs és www.subotica.rs

Kiadó:
Szabadkai Szabadegyetem Kft.
Szabadkai Regionális Aarhus Központ

A kiadvány szerkesztője és a szövegek szerzője:
Snježana Mitrović, okleveles újságíró

Munkatársak: Barbara Sudarević és Jelena Ivović

Fordítás: Német Csilla

Műszaki előkészítés és tervezés: Comma

Nyomtatás: Grid studio

Példányszám: 800

A POLGÁROK TÁJÉKOZTATÁSÁNAK ÉS DÖNTÉSHOZATALBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉNEK JELENTŐSÉGE A KÖRNYEZET JAVÍTÁSA SZEMPONTJÁBÓL

Szerbia egyre jobb jogi kerettel rendelkezik a környezetvédelem terén, viszont a probléma ezeknek a törvényeknek a gyakorlati alkalmazásában rejlik. A nyilvánosság tájékozottsága és környezetvédelemmel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokban való részvétele nem elegendő, és ebből kifolyólag elmarad aktívabb részvételük a közpolitikát alakító folyamatokban is. A polgárok mellett, a helyi önkormányzatok, elsősorban a helyi közösségek képviselői sincsenek tisztában kötelezettségeikkel, melyek az elfogadott jogi aktusokból erednek, így nem jelennek meg a közvitákon és a polgárokkal sem veszik fel a kapcsolatot. Mindannyian a következményre reagálnak, nem pedig az azt kiváltó okra.

Ezért a TERRA'S Egyesület, a Szabadkai Regionális Aarhus Központtal együttműködve folyamatosan tevékenykedik az Aarhusi Egyezmény mindhárom, de különösen első két pillérének létrehozásán: a tájékoztatáshoz való jog és a döntéshozatalban való részvétel. Ezúttal "A tájékoztatás és a polgárok döntéshozatalban való részvételének jelentősége a környezet javítása szempontjából" elnevezésű projekten keresztül, melyet a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Minisztérium, Tartományi Városrendezési, Építésügyi és Környezetvédelmi Titkárság, Szabadka Város és az EBESZ Szerbiai Missziója támogat.

A 2016 szeptemberétől novemberéig tartó projekttel biztosítják a környezetvédelmi tudatosság növelését a különböző célcsoportok hatékonyabb tájékoztatásán, műhelyek és összejövetelek szervezésén, kiadványokon, médiákon és az interneten keresztül. A projekt hangsúlyt fektet a fiatal ügyvédek és jogászok arra ösztönzésére is, hogy foglalkozzon az ehhez a területhez tartozó ügyekkel, aminek képzésre van szükségük.

Tartalom:

- 3 | SZERBIÁBAN RITKÁN OLDANAK MEG KÖRNYEZETVÉDELMI PEREKET
- 4 | TILTAKOZÁS – A KÖRNYEZETVÉDELMI AKTIVISTÁK TÁRSADALMI MEGBECSÜLÉSÉÉRT NEM PEDIG ÜLDÖZTETÉSÉÉRT
- 6 | ÖKO-TANÓRA KÖZÉPISKOLÁSOKNAK
- 6–7 | A HULLADÉK MINDANNYIUNK GONDJA

SZERBIÁBAN RITKÁN OLDANAK MEG KÖRNYE- ZETVÉDELMI PEREKET

A TERRA'S Egyesület és a Szabadkai Szabadegyetem Regionális Aarhus Központjának szervezésében szerdán, 2016 október 19.-én szemináriumot tartottak "A tájékoztatás és a polgárok döntéshozatalban való részvételének jelentősége a környezet javítása szempontjából" projekt keretében, melyet a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Minisztérium, Tartományi Városrendezési, Építésügyi és Környezetvédelmi Titkárság, Szabadka Város és az EBESZ Szerbiai Missziója támogat.

A szemináriumra a fiatal ügyvédek, a Vajdasági Ügyvédi Kamara – Szabadkai Szakosztályának tagjait és jogi karok egyetemistáit hívták meg, annak érdekében, hogy képezzék őket, különösen az Aarhusi Egyezményről szóló Törvény harmadik pillérével kapcsolatosan: az igazságszolgáltatáshoz való jog a környezetvédelem terén. Képzett szakemberekből hiány van Szerbiában ebben a témakörben, így a cél az volt, hogy tájékoztassák és ezáltal felkeltsék érdeklődésüket az ügyvédeknek és jogászoknak vagy erre a hivatásra készülőknek, hogy az erre a területre vonatkozó ügyekkel foglalkozzanak.

Az Aarhusi Egyezmény megerősítéséről szóló Törvény alapjával és más legjelentősebb környezetvédelmi jogszabályokkal való ismerkedés mellett, a hangsúlyt a gyakorlatból vett konkrét ügyekre helyezték és azokra a kihívásokra melyekkel az ügyvédek találkoznak munkájuk során, tekintettel arra, hogy a bírók sem eléggé ismerik ezt a tematikát. Erről beszélt többek között **Sreten Đorđević** előadó, az egyik legismertebb környezetvédelmi perekkel foglalkozó ügyvéd Szerbiában, aki hangsúlyozta, hogy hazánkban nincs elegendő jogász aki a környezetvédelmi jog területével foglalkozna vagy erre szakosodott volna. Ez problémát jelent a gyakorlatban, mert nincs elegendő szakember aki felelősséget vállalna a környezetvédelmi perek képviseletéért.

Đorđević hozzáteszi, hogy ez a témakör nagyon érzékeny, azaz, hogy a környezetvédelmi perek rendkívül specifikusak – általában nagyértékű perekről van szó, ugyanakkor nagy a perben résztvevő

FILM AZ AARHUSRÓL

A szeminárium a TERRA'S Egyesület és az Aarhus Központ tevékenységét bemutató film vetítésével kezdődött, azért hogy a résztvevők megismerkedhessenek az együttműködési lehetőségekkel, különösen a lakosok ökológiai problémáinak megoldását illetően. A megjelentek az Aarhus Központ kiadásában megjelent kézikönyveket is kézhez kaptak, mint amilyenek: "Az ökológiai védelem jogi eszközei" és "Praktikum a jogi védelemre való jogról a környezetvédelmi kérdésekkel kapcsolatosan a közigazgatási eljárásokban és közigazgatási perekben".

felek közötti anyagi különbség is, egyik oldalon az egyén áll, a másik oldalon pedig egy nagyvállalat. Formális jogilag az érdekelt nyilvánosságnak jó esélye van, azonban az alkalmazásban és a jogállamiságban "csúszós terepre" tévednek. Az "igazság mérlegén" a nyilvánosság a "könnyebb súly", így túlsúlyban vannak a nagy szennyezők, az ipar, a politika és az állam magyarázza képletesen Đorđević ügyvéd, továbbá elégedetlenségét fejezi ki amiatt, hogy a öko-perek sokáig tartanak és nem születik végleges megoldás.

Dr. Mirjana Drenovak Ivanović, a belgrádi Jogtudományi Kar docense, valamint a környezetvédelmi és éghajlatváltozási fejezetrel megbízott tárgyaló csoport tagja megismertette a szeminárium résztvevőit az Aarhusi Egyezménnyel és kiemelte, hogy hazánk a legnagyobb mértékben harmonizálta jogszabályait az EU-s előírásokkal.

Továbbá ismertette velük a közérdekű információkért felelős biztos tapasztalatát ennek a dokumentumnak az alkalmazásával, valamint kiemelte, hogy az Egyezmény aláírói kötelesek aktívan tájékoztatni a nyilvánosságot. Kötelező a nyilvánosság által könnyen elérhető adatbázisok létrehozása, valamint nemzeti jelentések készítése a környezet állapotáról, a szennyezők kataszterének létrehozása, rendkívüli állapot esetén pedig – kötelező a nyilvánosságot minden rendelkezésre álló információval ellátni.

TÚL KÖLTSÉGES ÖKO-PEREK

Több éves gyakorlati tapasztalatát ismertetve, **Sreten Đorđević** ügyvéd példaként említett egy kártérítési pert, melyet a jagodinai Felsőbíróságon tárgyaltak. Egy bánya elleni perről volt szó, mely során megmutatkozott milyen fontos a szakértői véleményezés. Ugyanis, ezt a feladatot a Belgrádi Egyetem Bányászati Geológiai Kara végezte el 60 ezer euróért, a kért kártérítés pedig alacsonyabb volt és 50 ezer eurót tett ki. Amikor kiderült, hogy a bánya és a belgrádi egyetem között több évtizedes együttműködés áll fenn, követelték a szakvélemény elutasítását, aminek a bíróság helyt is adott.

Az új, elfogulatlan szakértői véleményezést a Szabadkai Építészeti Kar végezte el, lényegesen alacsonyabb áron, 4 és fél ezer euróért és a pert megnyerték, mondta **Sreten Đorđević** és hozzátette, hogy az ökológiai perek rendkívül költségesek. Ha pedig az állam ellen indítanak pert, akkor az érdekelt nyilvánosság azonnal hátrányos helyzetbe kerül, mivel az állam nem fizet semmilyen illetéket, miközben az egyén hihetetlen költségeknek teszi ki magát.

TILTAKOZÁS – A KÖRNYEZET- VÉDELMI AKTIVISTÁK TÁR- SADALMI MEGBECSÜLÉSÉÉRT NEM PEDIG ÜLDÖZTETÉSÉÉRT!

Szerbia egész területéről több mint 20 környezetvédelmi szervezet, köztük a TERRA'S Egyesület a Szabadkai Regionális Aarhus Központal, jelentkezett a Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Központ (CEKOR) felhívására és a Szabadkai Alapfokú Bíróság épülete előtt békés tüntetéssel támogatták Đuro Vavroš, a krivajai Hrast Ökológiai Egyesület elnökét. A tiltakozást 2016 október 19.-én tartották, egy újabb tárgyalási napon, ami annak a bírósági eljárásnak a része melyet majdnem egy éve folytatnak Đuro Vavroš ellen, a "Krivaja" Kft. Vállalat tekintélyének aláásása miatt, mely elmondása szerint beszántotta a szélvédő övezetet ezen a Bácsstopolya melletti településen.

A tiltakozó megmozdulás oka az előírások és emberi jogok megsértésére rámutató polgárok - környezetvédelmi aktivisták, jelentők jogai megsértésének számos példája. **Nataša Đereg**, a CEKOR igazgatójának elmondása szerint a tiltakozás célja az volt, hogy rámutassanak, miszerint Szerbiában általánossá vált, hogy mindazokat akik szennyezésre panaszkodnak vagy mulasztásra mutatnak rá hozzászólásaikban, megosztásaikban, a másik fél bepereli a vállalat hírnevének megsértése miatt és hozzáfűzte:

- Ma azért vagyunk itt, hogy támogassuk **Đuro Vavroš** környezetvédőt, aki felemelte hangját a szennyező ellen, miközben csak azt szeretne volna, hogy jobb legyen az életkörnyezet. Alapvetően ellene vagyunk a környezetvédők megfélemlítésének költséges bírósági eljárásokba történő bevonásuk által. Az egészséges életkörnyezetet az Alkotmány biztosítja és mindenkinek joga van védeni azt. Továbbá, az Aarhusi Egyezményről szóló Törvény kimondja,

hogy mindazokat akik kiállnak mellettük és alkalmazzák azokat a jogokat amelyeket ez a dokumentum biztosít, nem szabad megbüntetni és üldözni. Ez a mi voksunk a környezeti problémákkal kapcsolatos szólásszabadság mellett. Általánosan véve Szerbiában számos példa van arra, hogy ha valaki felemeli hangját és rámutat a környezeti problémákra, akkor az adott vállalat bepereli őket, jelentette ki Đereg.

Az újságíróknak nyilatkozva, **Đuro Vavroš** kijelentette, hogy semmi nem riasztja el és minden bizonyítékot igazolja, továbbá állítja, hogy nem követett el semmilyen bűncselekményt. Elmondta, hogy a környezetvédő aktivisták a környezetvédelem és minden polgár érdekében tevékenykednek, nem pedig az egyének érdekében és hozzátette, hogy végig viszi az ügyet, mert az aktivisták azért vannak, hogy rámutassanak a környezet károsítására és megsemmisítésére. Elmondása szerint egy rendes országban nem történhetett volna meg, hogy környezetvédő aktivisták üljenek a bíróságon azért mert nyilvánosan kifejtették véleményüket, míg Szerbiában

A CEKOR TÁMOGATÓ LEVELÉBEN ELMONDJA, HOGY TILTAKOZIK:

- mert általánossá vált, hogy mindazok akik szennyezésre panaszkodnak vagy mulasztásra mutatnak rá hozzászólásaikban, megosztásaikban, azokat a másik fél bepereli a vállalat hírnevének megsértése miatt (például a bácsstopolyai **Dragan Pečurica** és **Đuro Vavroš** esete),
- mert a polgárok nem rendelkeznek megfelelő anyagi lehetőségekkel és jogi ismeretekkel ahhoz, hogy belebocsátkozzanak költséges és bizonytalan bírósági perekbe a szennyező és/vagy állam ellen, miközben az igazságszolgáltatáshoz való jogot garantálja számukra az Aarhusi Egyezmény,
- mert megengedhetetlen, hogy környezetvédő aktivistákat súlyosan bántalmazzanak közvitán és miután három évig foglalkoznak különböző bíróságok az esettel, a szabálysértési feljelentések elévüljenek, a büntető feljelentéseket pedig elutasítsák és senki nem felel semmiért (a Lim folyón épített vízerőművekkel kapcsolatos prijepoljei példa),
- mert Szerbiában senki sem érti meg, hogy a nyilvánosságnak és az érdekelt nyilvánosságoknak igenis érdeke félként szerepelni olyan bírósági eljárásokban melyek a környezettel kapcsolatosak,
- mert arra is rá akarunk mutatni, hogy az Aarhusi Egyezmény, melyet Szerbia is ratifikált, 3. cikkelyének 8. bekezdése szerint tilos büntetni, üldözni vagy bármilyen módon zaklatni tevékenységeik miatt azokat a személyeket akik környezeti problémákra hívják fel a figyelmet.

A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS MÁR EGY ÉVE TART

Emlékeztetőül, **Harmati István**, a "Krivaja" vállalat képviselője polgári pert indított Đuro Vavroš ellen a "Krivaja Kft vállalat üzleti tekintélyének és hitelességének aláásása miatt". Ugyanis a krivajai lakosok 1.200 facsemetét ültettek el szélvédő övezet létrehozása céljából és ehhez rendelkeztek Bácsstopolya Község engedélyével. A "Krivaja" vállalat beszántotta ezeket, azt állítva, hogy ez a terület az ő joghatóságuk alá tartozik. Vavroš az egész ügyet közölte a médiákkal és megosztotta a közösségi oldalakon, amit feljelentés követett a "Krivaja" vállalat részéről.

NYÍLT LEVÉL A KÖR- NYEZETVÉDELMI CIVIL SZERVEZETEKHEZ ODŽAK-I ÖKOLÓGIAI MOZGALOM

“A környezetvédelmi aktivisták társadalmi megbecsüléséért nem pedig üldöztetéséért!” tiltakozással kapcsolatosan az Odžak-i Ökológiai Mozgalom nyílt levelet intézett a környezetvédelmi szervezetekhez, amiben többek között az áll, hogy csalódottak amiért mindössze 25 CSZ jelentkezett a Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlesztési Központ – CEKOR felhívására, hogy támogassák **Đuro Vavroš** környezetvédelmi aktivistát.

A levélben hangsúlyozzák, hogy különösen csalódottak az Aarhus központok hallgatása miatt. Ahelyett, hogy ők szerveznének ilyen tiltakozásokat, megjelenének a helyszínen és ezáltal gyakorlatilag kifejeznék elkötelezettségüket az Aarhusi Egyezmény adta jogok megvalósítása iránt, az Aarhus központok inkább a hallgatást választották. A tiltakozáson csak a Szabadkai Aarhus Központ volt jelen.

A levélben még megemlítik, hogy az Aarhus központok passzivitása mellett aggódnak még a környezetvédelmi CSZ nagymértékű közönye miatt is. Az Odžak-i Ökológiai Mozgalom képviselői azt írják, megértik hogy sokan nem tudtak Szabadkára jönni objektív okok miatt, mint amilyen a pénzügyi eszközök hiánya vagy munkahelyi és családi elfoglaltságok, azt azonban nem értik, hogy valaki nem tud tíz – tizenöt percet rászánni arra, hogy megfogalmazza és elküldje üzenetét elektronikus formában **Nataša Đereg**-nek vagy **Đuro Vavroš**-nak, aki kijelentette, hogy nagyon elégedett a kapott támogatással. Azonban az Odžak-i Ökológiai Mozgalom képviselői szerint ez rendkívül kevés volt. Amikor pénzügyi eszközök odaítélésére írnak ki pályázatokat, akkor pár száz CSZ is jelentkezik. Ilyen mértékű érdeklődést kellene mutatni ezekben a helyzetekben is, írják az odžaki aktivisták Nyílt levelükben, úgy vélik, hogy a tiltakozás és a **Đuro Vavroš**-nak nyújtott támogatás lényege, hogy ő, csak úgy mint **Dragan Pečurica**, **Esad Kurbegović** és még sokan mások, az összes környezetvédelmi CSZ, öko-aktivista és a Szerb Köztársaság polgárainak jogaiért harcol. Ezért hangsúlyozzák, hogy a környezetvédelmi szervezeteknek nem szabad magukra hagyniuk őket. Levelükben kérdezik mi történt volna, ha **Đuro Vavroš** 300 vagy 400 elektronikus levélben kapott volna támogatást? Az már egészen más, mint az említett 25 CSZ.

Úgyszintén hangsúlyozzák, hogy ők nem előlegezik meg a bírósági döntést, azaz nem állítják előre, hogy **Đuro Vavroš** bűnös-e vagy sem, de küzdenek azért hogy maximális segítséget kapjon a védelme során.

Đuro Vavroš perének újabb tárgyalása november 24.-ére van kitűzve, ami egy jó alkalom arra, hogy a környezetvédelmi CSZ megtegyék amit elmulasztottak, áll többek között az Odžak-i Ökológiai Mozgalom környezetvédelmi egyesületeknek szánt levelében, melyet teljes egészében elolvashatnak a <http://www.epodzaci.org/arhiva-ves-ti/591-otvoreno-pismo-ekoloskim-nvo>.

senki sem reagál. A vállalat hírnevének aláásásával vádolják, de azt mondta nem bűnös, mert csak az igazat mondta a nyilvánosságnak.

A tiltakozás után a Szabadkai Alapfokú Bíróság épületében megtartották az újabb tárgyalást, melyen folytatódott a vádló, **Harmati István**, a “Krivaja” vállalat igazgatójának meghallgatása, aki az előző tárgyaláson kijelentette, hogy fenyegetve érzi magát és kérte a Magyar Konzulátus képviselőjének jelenlétét, amit jóvá is hagytak számára. **Sreten Đorđević**, a védelem ügyvéde megállapította, hogy a magánvádló nem válaszolt egyetlen olyan kérdésre sem mely a vállalat üzletvitelére vagy hitelességére vonatkozott, és kijelentette:

- Ez egy nagyon sikeres nap volt Vavroš védelmének szempontjából. További bizonyítékokat mutattunk be, melyek alátámasztják azon félelmeinket, hogy üldözés folyik ellene a gazdasági személy részéről. Környezetvédelmi tevékenysége által bebizonyítottuk, hogy a vád állításaival ellentétben, nem ő tette meg a feljelentéseket amikkel vádolják, hanem egy harmadik fél. Ezzel a dokumentációval rendelkezett a magánvádló, de bizonyos értelemben elrejtették azt a bíróságtól. Szerencsére ez ma “napvilágot látott”, mondta **Sreten Đorđević**, Vavroš védőügyvédje, és hozzátette, a legfontosabb az, hogy Harmati István, a “Krivaja” vállalat képviselője elutasítja a válaszadást a védelem minden azzal kapcsolatos kérdésére, hogy van-e ennek a vállalatnak hitelessége és üzleti hírneve, ez pedig kulcsfontosságú, hiszen pont ezzel vádolják Vavrošt.

A KÖVETKEZŐ TÁRGYALÁSON – A VÉDELEM TANÚI

A tárgyalás 2016 november 24.-én folytatódik, szintén a Szabadkai Alapfokú Bíróságon. **Sreten Đorđević** ügyvéd elmondása szerint akkor a védelem tanúit hallgatják meg, akik ismertetik, hogy közvetlen tudomásuk szerint **Đuro Vavroš** sosem kísérelte meg aláásni bárkinek az üzleti tekintélyét. Ő, mondja Đorđević ügyvéd, egy olyan hiteles környezetvédő és környezetért harcoló egyén, akiből kevés van és többre lenne szükség. Úgy tűnik, hogy Szerbiában a szennyezőket zavarják a környezetvédők és minden formában megakadályozzák tevékenységüket, még büntetőeljárással is, szögezte le Đorđević.

AARHUSI EGYEZMÉNY

ÖKO-TANÓRA KÖZÉPISKOLÁ- SOKNAK

- Hogy nagyobb figyelmet fordítsunk környezetünkre....
- Felelősséget kell vállalnunk és meg kell értenünk, hogy a kis hozzájárulásunk is sokat jelent környezetünk számára....
- Hogy ne szennyezzük környezetünket....

Ezek voltak a középiskolások válasza az Aarhusi Egyezményről tartott öko-tanóra után. Ugyanis szeptember 26.-án, hétfőn, a TERRA'S Egyesület és a Szabadkai Regionális Aarhus Központ öko-tanórát tartott az Aarhusi Egyezményről a „Bosa Miličević” Közgazdasági Középiskola tanulóinak számára a Szabadegyetemen. Az oktatás elsődleges célja az volt, hogy a középiskolások értesüljenek róla, hogy létezik egy ilyen dokumentum.

A Szabadkai Aarhus Központ öt éves munkáját bemutató film vetítése után, Snježana Mitrović, vezető tájékoztatta őket a legfontosabb problémákról melyeket sikerült megoldaniuk, ezek egyike pedig a Palicsi-tó szanálásának helyes útra való terelése volt. Elmondta, hogy azt szeretné ha erről az óráról megjegyeznék, hogy rendkívül fontosak a döntéshozatali láncban és meg kell érteniük, hogy az állam a jogszabályokon keresztül bizonyos jogokat biztosít számukra, és tőlük függ akarnak-e élni ezen jogaikkal, hogyan és milyen mértékben.

Az öko-tanóra első részét a polgárok környezetvédelemmel kapcsolatos döntéshozatali folyamatokba történő bekapcsolódása lehetőségeinek és jelentőségének szentelték. Azonban, ehhez szükséges azt is tudni, hogy hogyan védik ezt a területet az intézményeken keresztül. Žika Reh a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Titkárság titkára kiemelte, hogy fontos a fiatalokhoz közelebb hozni a városi adminisztrációt, hogy megértsék az nem is olyan rémisztő és, hogy jelenleg olyan projekteket csinálnak melyek néhány év múlva igenis érinteni fogják őket a jobb életminőség tekintetében.

Nataša Đereg, a Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Központból azzal volt megbízva, hogy a tanulóknak átadja a gyakorlati tapasztalatokat és példákat, azokkal az aktivitásokkal kapcsolatosan ahol a polgárok jogai a környezetszennyezésből kifolyólag kerülnek veszélybe. Hangsúlyozta, hogy a terepen sok kihívással találkozunk, különösen az „Aarhusi Egyezmény harmadik pillérét” illetőleg, ami az igazságszolgáltatáshoz való jog.

Az öko-tanóra egyike „A tájékoztatás és a polgárok döntéshozatalban való részvételének jelentősége a környezet javítása szempontjából” elnevezésű projekt aktivitásainak, az Aarhusi Egyezmény gyakorlati alkalmazásáról, és ezt követi a műhelymunka a helyi közösségek, és fiatal ügyvédek, valamint joghallgatók képviselői számára. Készül a sorrendben ötödik „Az életkörnyezet minősége az Észak-bácskai Körzetben 2015-ben” kiadvány, csakúgy mint a „Horizontok” Ökológiai Hírlevél. Amivel egész even át foglalkoznak, az a szabadkai polgárok komoly többéves ökológiai problémái.

A projektet a TERRA'S Egyesület a Szabadkai Regionális Aarhus Központtal együttműködve valósítja meg, a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Minisztérium, Tartományi Városrendezési, Építészeti és Környezetvédelmi Titkárság, Szabadka Város és az EBESZ Szerbiai Missziója támogatásával.

A HULLADÉK

A TERRA'S Egyesület 2016 júniusától októberéig valósította meg „A csontos pályázaton keresztül biztosították. A projektben előrelátott t

Barbara Sudarević elmondása szerint, aki először létesített munkaviszonyt köszönhetően a közmunkáknak és a Szabadkai Városi Közigazgatásnak, legtöbb munka a kelebiai erdőben volt. Mindamelllett, hogy annak rendezésével a „Vajdasági Erdők” vállalat van megbízva és rendszeres feladataik keretében tartozik, a helyzet katasztrofális. Velük közösen szerveztünk két akciót augusztusban és szeptemberben, a második során csatlakoztak hozzájuk a Vegyészeti-Technológiai iskola tanulóinak is. A vállalat dolgozóinak, valamint az erdő szélén élő lakók állítása szerint a szemetet az hagyja ott aki csak éri. Kezdeve a lelkiismeretlen polgároktól a migránsokig akiknek az erdő hálószoja és fürdőszoba is egyben. A nagy mennyiségű üveghulladékból ítélve a szemetet vendéglátóipari létesítmények is oda hordják.

Ehhez kapcsolódóan **Snježana Mitrović**, a TERRA'S Egyesület vezetője elmondta, hogy a helyzet még rosszabb lenne, ha a „Köz-tisztasági és Parkosítási” KV nem helyezett volna ki konténereket, de azokat gyakrabban kellene üríteni. A „Vajdasági Erdők” vállalat dolgozóinak sziszifuszi munkát végeznek és azon gondolkodik hogyan lehetne megoldani ezt a problémát. Az erdő olyan siralmas állapotban van, hogy szinte sajnálom. Egy úrihölgyre emlékeztem aki valamikor tiszta és rendezett volt, most pedig fáradt, piszkos ruhájában elrövedve néz a messzeségbe. Véleményem szerint meg kell tervezni és gyakoribbá tenni az ehhez hasonló közös akciókat, melyben részt vesznek egyesületek, iskolák és más intézmények a közzállala-

AZ ECO FENIX B TEAM – A TERRA'S PARTNERE

Angelina Bertović, a szabadkai Eco Fenix B Team Kft. igazgatójának elmondása szerint a TERRA'S Egyesülettel egy évtizede működnek együtt, a 2011-es megalakulása óta pedig a Szabadkai Regionális Aarhus Központtal is.

- Közösen kezdeményeztünk és valósítottunk meg számos tevékenységet a hulladék témakörében, kezdve a „Zöld irodák”-tól és a „Hulladék nem szemét”-től egészen a „Szabadka zöld épületei”-ig. Akcióink nagyon gyakran humanitárius jellegűek, így segítettünk olyan oktatási intézményeknek mint amilyen a „Žarko Zrenjanin” Iskola. Most megbeszéltük, hogy a pénzügyi eszközöket melyeket „A hulladék mindannyiunk gondja” projekten keresztül összegyűjtött másodlagos nyersanyagokból biztosítottunk, a szabadkai „Dositej Obradović” Hallásszerűltek Oktatási-nevelési Iskolaközpont és Diákotthon számára adományozzuk. Tízezer dinárról van szó.

MINDANNYIUNK GONDJA

"hulladék mindannyiunk gondja!" elnevezésű projektet, melyhez a szükséges eszközöket a Szabadka Város által kiírt közmunkákkal kap-
legfontosabb tevékenységek a bajmoki Kendergyári-tó, kelebiai erdő és ún. nagyfényi kanális körüli területek rendezése és tisztítása volt.

tokkal közösen, vélekedik **Snježana Mitrović** azt tervezve, hogy a TERRA'S jövőre is pályázzon a közmunkákra szánt összegekre.

Az egyik tisztításra előrelátott helyszín a bajmoki Kendergyári-tó környéke volt, melyet júliusban rendeztek. Azonban a horgászok aktivitásának köszönhetően itt nem akadt sok munka, ezért úgy döntöttek, hogy helyette az ún. nagyfényi kanális partját teszik rendbe. **Barbara Sudarević** elmondása szerint a TERRA'S októberben két akciót valósított meg, melyek során a szemét mellett összegyűjtöttek még számos üdítő és alkoholos italos konzervdobozt és PET palackot. Nyilvánvaló, hogy a horgászok hagyják a legtöbb szemetet, de találtunk egy csomó használt gyermekpelenkát is, ami azt jelenti, hogy a kirándulók is rendetlenek. Ez egy olyan helyszín ahol folytatni kellene a munkát, ezért azt tervezzük, hogy jövőre, a tél elmúltával megpróbálunk beszélni a horgászokkal és arra tanítani őket, hogy ha nincs szemetes kosár, akkor szemetüket vigyék haza. Érthetetlen számomra hogyan ülhet és gyönyörködhet valaki a természetben miközben szemetet vesz körül, mondja Sudarević.

A szervező becslései szerint az öt akció során összesen több mint öt köbméter szemetet gyűjtöttek össze, valamint külön gyűjtötték a PET palackokat, műanyagot és papírt, melyet a szabadkai Eco Fenix B Team Kft. vásárolt fel, mely a TERRA'S partnere volt "A hulladék mindannyiunk gondja!" projektben. Ennek az operátornak az adatai szerint, melyeket **Ljubica Bertović** ismertetett, a Szabadkai Mezőgazdasági Szakszolgálat megközelítőleg 15 dolgozója öt hónap alatt 23 kg papírt szelektált ki, míg az öt akció során összesen 25 kg műanyagot és PET palackot, 10 kg konzervdobozt és 106 kg papírt gyűjtöttek össze.

A tisztítási és területrendezési akció mellett a projekt alapcélja az volt, hogy adatokat gyűjtsenek a háztartásokban keletkezett csomagoló hulladék mennyiségével és fajtájával kapcsolatban, ami a szabadkai Eco Fenix B Team Kft.-vel együttműködve 15 társasházban lett megvalósítva mondta Bertović és a következő adatokat közölte:

- A projekt időtartama alatt a 15 társasházban összegyűjtöttek 343 kg hulladék PET palackot, valamint 79 kg papírt és kartont, továbbá feljegyeztek 21 kg összegyűjtött hulladék fóliát is. Ezek nagyon jelentős adatok, ha figyelembe vesszük, hogy az újrahasznosítás összetett folyamatát éppen a keletkezésének helyén kell megkezdeni, a hulladék helyes tárolásával, ezek pedig mindenképpen a háztartások mondta Bertović és folytatta:

- Összehasonlításképpen az elmúlt év és 2014 során a több mint 15 társasházban évente több mint 18 tonna hulladék PET palackot gyűjtöttek össze, ami igazán jelentős mennyiség és annak a mutatója, hogy a lakosság hajlandó az újrahasznosítási folyamat része lenni, másrészt pedig van egy produktív módszer is amely ezt a folyamatot sikeresen be tudja fejezni.

Mindezek az adatok hasznosak lesznek a helyi önkormányzat, valamint a közvállalatok számára is, mint amilyen a "Köztisztasági és Parkosítási" KV és a Szabadkai Regionális Hulladéklerakó. Különösen szem előtt tartva, hogy a regionális hulladéklerakó befejezését jövő év márciusára tervezik, és nagyon keveset tudunk a lakosok szokásairól és viselkedéséről, ami fontos lesz a hulladékkezelés rendszerében alkalmazott módszerek meghatározásakor.

HULLADÉK SZELEKTÁLÁS A HÁZTARTÁSOKBAN

A projektfeladatok egyike a háztartások újrahasznosítható hulladék mennyiségének figyelemmel kísérése volt. Így az öt hónap alatt egy kéttagú háztartás megközelítőleg 12 kg műanyagot, PET palackot és papírt különített el. Az adatok havonkénti megfigyelése alapján leszögezhető, hogy a szokásos havi átlag 1,5-2 kg műanyag és papír, igaz az egyik hónapban mintegy 4 kg jött össze, de akkor végezték a lakás festését és nagytakarítást, ezért növekedett meg a mennyiség is. Ebben a háztartásban az öt hónap alatt mintegy 130 kg szemét is keletkezett, és főleg organikus eredetű hulladékról van szó. Megfigyelhető, hogy a nyári hónapok alatt a szemét nehezebb volt, mivel abban az időszakban dobták ki a görögdinnye és sárgadinnye héját vagy a kukorica maradókat.